

I

(Päätöslauselmat, suositukset ja lausunnot)

LAUSUNNOT

EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEA

13.–14. TOUKOKUUTA 2009 PITÄMÄSSÄÄN 453. TÄYSISTUNNOSSA

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Tutkimus- ja kehitystyö kilpailukyyn tukemiseksi”

(valmisteleva lausunto)

(2009/C 277/01)

Esittelijä: **Anna Maria DARMANIN**

Euroopan unionin neuvoston puheenjohtajavaltio Tšekki pyysi 27. kesäkuuta 2008 Euroopan talous- ja sosiaalikomiteaa laatimaan valmistelevan lausunnon aiheesta

Tutkimus- ja kehitystyö kilpailukyyn tukemiseksi.

Asian valmistelusta vastannut ”yhtenäismarkkinat, tuotanto ja kulutus” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 24. huhtikuuta 2009. Esittelijä oli Anna Maria Darmanin.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 13.–14. toukokuuta 2009 pitämässään 453. täysistunnossa (toukokuun 14. päivän kokouksessa) yksimielisesti seuraavan lausunnon.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 ETSK vaatii kilpailukyyn uutta määritelmää ja katsoo, ettei kilpailukykyä voida enää määritellä käyttämällä mittapuuna pelkästään BKT:ta, vaan asiaa on tarkasteltava laajemmin, ottaen mm. sosiaali-, talous- ja ympäristönäkökohtien kaltaiset kestävyystekijät lukuun. ETSK katsoo, että nykyisessä taloudellisessa ilmapiirissä meidän on ryhdyttävä keskittymään kestävyysperiaatteiden mukaiseen kilpailukykyyn tulevia aikoja ajatellen.

1.2 ETSK:n mielestä innovointi on kestävä kehityksen keskeinen osa, lähtien olettamuksesta, että kestävyysperiaatteiden noudattaminen on prosessi ja kehittyvä menettelytapa, ja siten innovointi voi hioa tällaista prosessia. Lisäksi tutkimus- ja kehittämistoiminta on innovointiprosessin hyvin tärkeä osatekijä.

1.3 Lausunnossaan ETSK yksilöi lukuisia tekijöitä, jotka jarruttavat tutkimukseen ja innovointiin perustuvaa lähestymistapaa. Näiden esteiden voittaminen edellyttää pitkän aikavälin visiota ja

investoimista tulevaisuuteen. Mainittujen esteiden vaikutusten minimoimiseksi ETSK suosittelee seuraavia aloitteita:

— Yhdenmukaistetaan innovointimahdollisuuksia ja -ohjelmia Euroopan unionissa. EU:ssa on nykyisellään tarjolla koko joukko innovointiin kannustamisen mahdollisuuksia, mutta monissa tapauksissa ne ovat irrallisia ja vailla havaittavaa koordinoitua. ETSK katsoo, että komission ja muiden innovaatio-ohjelmia hallinnoivien tahojen olisi pyrittävä määrätietoisemmin aikaansaamaan koordinoitu lähestymistapa innovaatioon nähden.

— Kevennetään ylenmääräistä tietokuormitusta mahdollisimman pitkälle ja kehitetään yhtenäisempi ja yksinkertaisempi tapa hyödyntää innovointi- ja tutkimustietoja ja -mahdollisuuksia. ETSK panee merkille pyrkimykset vähentää ylenmääräistä irrallista informaatiota, mutta työtä tällä saralla on vielä tekemättä. Eritoten pk-yrityksiä ajatellen informaation tulee olla kohdennettua, yleistajuista, toimivaa ja koordinoitua.

- Investoidaan edelleen koulutusjärjestelmiin lujittamalla Eras-
muksen ja Comeniuksen kaltaisia ohjelmia, joiden avulla
opiskelijoiden edellytetään saavan ja hyödyntävän koulu-
tusta oman kotimaansa ulkopuolella. ETSK katsoo, että
ensimmäisen ja toisen asteen koulutus on se ratkaiseva vaihe,
jossa pysyvä muutos voidaan saada aikaan. Niinpä edellä
mainittujen ohjelmien kaltaiset mahdollisuudet ovat opiske-
lijoiden koulutuksen merkkipaaluja.
- Tehdään yrittäjyydestä olennainen osa opetussuunnitelmaa.
Yrittäjähenkisyys on tärkeä ominaisuus sekä tutkimusalalla
että elinkeinoelämässä. Sitä voidaan luoda varmistamalla,
että koulutusjärjestelmässä kaikilta osin kohdistetaan huo-
mio yrittäjähenkisyyden kehittämiseen.
- Parannetaan urauurtavien huipputeknologian prosessien ja
tuotteiden parissa työskentelevien nuorien yrittäjien talou-
dellista selviytymiskykyä.
- Saatetaan nuorten tutkijoiden työehdot ei pelkästään säälli-
selle tolalle vaan sellaisiksi, että tutkijan ammattiin kyetään
houkuttelemaan parhaat kyvyt. ETSK tiedostaa, että tutki-
musalan ammattien olosuhteissa saattaa olla eroja jäsenval-
tioiden välillä, mutta se korostaa, että asiaan on syytä puuttua
yhteisin, unioninlaajuisin ponnistuksin.
- Sitoutetaan jäsenvaltiot innovaatioprosessin tärkeiksi toimi-
joiksi, jolloin pystytään hyödyntämään 27 jäsenvaltion EU:n
potentiaalia tutkimus-, kehitys- ja innovointialan kokoneem-
pien toimijoiden rinnalla.
- Vahvistetaan rakenteita, joiden puitteissa tiedemaailma ja
elinkeinoelämä voivat jatkuvasti vaihtaa kokemuksia.

1.4 ETSK toteaa, että tutkimus ja innovointi eivät ole pelkästään
yliopistojen sekä yritysten erikoisosastojen leipälaji vaan itse kuta-
kin koskettava asia. Työpaikkojen koko henkilöstöllä on valtavasti
voimavaroja, ja on syytä kehittää työntekijälähtöisen innovoinnin
käsitettä edelleen. Siihen on paneuduttava yksissä tuumin työpai-
koilla, elinikäisen oppimisen kysymysten yhteydessä ja yritysneu-
vostojen työskentelyssä.

1.5 ETSK katsoo, että uuden, vuoden 2010 jälkeistä aikaa kos-
kevan Lissabonin ohjelman tulisi sisältää paitsi jäsenvaltioiden
TKI-investointeja koskeva tavoite myös tavoite BKT-osuudesta
koulutukseen, jota ETSK pitää tärkeänä innovoinnin virittäjänä.
Näin ollen ETSK suosittaa, että vuoden 2010 jälkeistä aikaa kos-
kevassa uudessa Lissabonin ohjelmassa asetetaan seuraavan kal-
taiset tavoitteet:

- 7 % BKT:sta käytetään koulutukseen, perusasteesta
korkea-asteelle.
- 1 % BKT:sta käytetään julkiseen tutkimus- ja
kehittämistoimintaan.
- 2 % BKT:sta käytetään yksityissektorin tutkimus- ja
kehittämisinvestointeihin.

1.6 ETSK esittää myös näkemyksensä, että tulevaisuudessa kil-
pailukykyisimpiä ovat sellaiset maat ja yritykset, joissa kestä-
vyysajattelun mukaisen tuotannon osuus on suuri ja jotka
rakentavat pitkälle kehittyneen ekotehokkuuden pohjalta voimak-
kaasti uutta teknologiaa ja tuotantoa. ETSK suosittaa, että EU ottaa
ekotehokkuuden huomioon läpikäyvänä tekijänä koulutuspolitiik-
kassa, tutkimus- ja innovaatiopolitiikassa, teollisuuspolitiikassa,

liikennepolitiikassa, energia- ja ilmastopolitiikassa sekä sosiaali- ja
työllisyyspolitiikassa ja tukee yhteistyön tiivistämistä ja voimista-
mista eri politiikanlohkojen välillä.

1.7 ETSK katsoo, että vallitseva talous- ja finanssikriisi aiheut-
tavaa vakavan vaaran: monet yritykset voivat joutua vähentämään
myös tutkimus- ja kehitystoimintaansa ja keskeyttämään työ-
hönontonsa, mikä merkitsee, että yliopistoista ja teknisistä korkea-
kouluista valmistuvat tuomitaan työttömyyteen. Siksi komitea
kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita nimenomaan tässä vaikeassa
kriisitilanteessa toteuttamaan suhdanteita tasoittavaa työhönotto-
politiikkaa valtion tukemissa tutkimuslaitoksissa ja siten torju-
maan nuoria tieteenharjoittajia ja insinöörejä uhkaavaa
työttömyyttä sekä lisäämään motivaatiota teknisten aineiden ja
luonnontieteiden opiskeluun.

2. Kilpailukyky

2.1 ETSK katsoo, että on olennaista elvyttää EU:n kilpailukykyä,
mikä edellyttää määrätietoista valintoja ja huomattavasti enem-
män resursseja ja johon tieteen ja tekniikan asiantuntijoiden ja
rakenteiden eri puolelta yhteisöä on osallistuttava täysimääräi-
sesti. Ainoastaan uudelleen elvytetyn innovointipolitiikan ja yhteis-
ön kaikkien muiden politiikkojen tehokkaan yhteisvaikutuksen
avulla Euroopan unioni voi saavuttaa muut ja luoda perustan
uudelle kehitysmallille, joka pohjautuu sen omien vientivalmiuk-
sien parantamiseen suhteessa nousevan talouden maihin, jotka
voivat nojata alhaisiin työvoimakustannuksiin.

2.2 ETSK katsoo, että Euroopan kilpailukykyyn painopistettä
olisi laajennettava, ja niin ollen valittava jäsenvaltioiden BKT:ta
edistyneempi mittapu. Näin ollen on tarpeen siirtyä kilpailuky-
kyyn nähden kokonaisvaltaisempaan lähestymistapaan, jossa pai-
notetaan kestävyysajattelun mukaista kilpailukykyä. Tällainen
kilpailukyky voidaan saavuttaa lukuisilla eri toimenpiteillä, joita
voidaan käyttää työvälineinä. Paradiso-hankkeen viiteasiakirjassa
(jonka Rooman Klubin jäsenet ovat laatineet) korostetaan itse asi-
assa lukuisia tällaisia toimenpiteitä. ETSK korostaa, että on otet-
tava käyttöön uusi menettelytapa, jossa nykyiset työvälineet
otetaan huomioon. Tässä uudessa menettelytavassa olisi otettava
huomioon sosiaaliset sovellukset, taloudelliset näkymät ja pla-
neettamme tulevaisuus, jotka ovat kestäväällä pohjalla.

2.3 Teollisuusmaiden taantuma ja EU:n talouden heikot näky-
mät huomioon ottaen komitea aikoo auttaa kartoittamaan tämän
kriisin voittamiseksi tarvittavat toimenpiteet. Tästä syystä ETSK
suhtautuu myönteisesti EU:n neuvoston puheenjohtajavaltion
Tšekin ehdotukseen laatia valmistelevala lausunto aiheesta
"Tutkimus- ja kehitystyö kilpailukykyyn tukemiseksi".

2.4 Komitea on vakuuttunut siitä, että nykyisestä laskusuhdan-
teesta voivat elpyä nopeasti talouden voittajiksi ainoastaan ne yri-
tykset, jotka ovat kilpailukykyisiä korkealaatuisten perinteisten
tuotteiden ja pitkälle kehitetyn teknologian markkinoilla. Ainut
tapa turvata tulevaisuus on sitoutua entistä vahvemmin tutkimuk-
seen ja innovointiin. On selvää, että niillä, jotka ovat aiemmin
investoineet tutkimukseen, on nyt asianmukaiset rakenteet ja hen-
kilöresurssit ja näin ollen paremmat mahdollisuudet toipua krii-
sistä nopeammin ja paremmin kuin ne, jotka ovat jättäneet tämän
panostuksen tekemättä.

3. Tutkimus, kehitys ja innovointi

3.1 ETSK tiedostaa, että tutkimus ja kehitys ovat innovoinnin vauhdittajia. Teollinen innovointi on otettava huomioon tänä erityisen herkkänä ajanjaksona, jota Eurooppa parhaillaan käy läpi. Taloudellisen taantumun ja etenevän laskusuhdanteen torjumiseksi on ETSK:n mielestä olennaista käynnistää innovatiivinen prosessi, jolla kehitystä suunnataan toden teolla luomaan kilpailukykyä, joka pohjaa lukuisiin peruspilareihin, joiden avulla voidaan tehokkaasti elvyttää Euroopan elinkeinoelämää käyttämällä laajennettujen sisämarkkinoiden tuomia etuja aktiivisesti hyväksi. Näihin pilareihin kuuluvat:

- tutkimus, innovointi ja yrittäjäisyys
- investointien tukeminen ja
- voimakas ja uudistettu sitoutuminen koulutukseen.

3.2 Nyt näyttää selvältä, että vaikka EU:ssa tutkimukseen ja innovointiin tehdyt investoinnit ovat kieltämättä olleet mittavat, vakavan kriisin aiheuttamat tarpeet vaativat investoimaan enemmän. ETSK toivoo, että tutkimusohjelmien puitteissa tapahtuneen innovoinnin tuloksia pyrittäisiin kaupallistamaan voimakkaammin. ETSK kehottaa myös lisäämään varainjakoprosessin ja arviointiprosessin avoimuutta.

3.3 Mainittakoon lisäksi, että Euroopan komission laatimassa talouden elvytysuunnitelmassa esitetään innovointia koskevia lisäkannustimia. Tätä korostetaan osoittamalla tulevia määrärahoja vähäpäästöisiä autoja koskevaa aloitetta, energiatehokkuutta koskevaa aloitetta ja tulevaisuuden tehtaita koskevaa aloitetta varten. Niiden kaikkien tarkoituksena on edistää tutkimusta mainituilla kolmella alalla, joihin nykyinen talouskriisi on vaikuttanut.

3.3.1 Eurooppa on investoinut mittavasti rakenteisiin, joiden avulla edistetään tutkimusta ja teknologian kehittämistä (TTK), mikä käy ilmi eri keskusjärjestelmien sekä kansallisten ja alueellisten järjestelmien nykyisten rakenteiden ja ohjelmien määrästä.

4. Osaamiskolmio

4.1 On selvää, että jotta teollinen innovointi ja TTK olisi tuloksetta, osaamiskolmion kolme eri tekijää on saatava tehokkaasti mukaan koko prosessiin.

4.2 Komitean mielestä perustavoitteena on saada aikaan korkean tason yhteistyötä julkisen ja yksityisen tutkimuksen, korkeakoulututkimuksen ja elinkeinoelämän välillä, mikä vaikuttaa olevan olennaista Euroopan kilpailukyvyille otollisten tekijöiden luomiseksi.

4.3 Komitea on hiljattain antanut näitä aiheita nimenomaisesti koskevan lausunnon otsikolla ”Yhteistyö ja tiedonvaihto tutkimusjärjestöjen, teollisuuden ja pk-yritysten välillä – innovoinnin tärkeä edellytys” (asiakokonaisuus INT/448:stä). Tämän lausunnon tarkoitus on arvioida perusteellisesti nykyistä vaihetta, saatuja tuloksia ja tulevaisuudennäkymiä kiinnittämällä huomiota esteisiin, jotka pitää ylittää vaihtamalla nopeasti ja tehokkaasti tietoja kahden eri maailman välillä, jotka ovat liian pitkään olleet toisilleen sulkeutuneita ja liian kaukana toisistaan.

4.4 Tiedemaailman ja elinkeinoelämän yhteistyön puitteissa ETSK on tukenut ja pitänyt myönteisenä tutkimusyhteistyön perustamista julkisella ja yksityisellä yhteisrahoituksella. Komitea on suhtautunut myönteisesti muun muassa äskettäin yhteisten teknologia-aloitteiden (*Joint Technology Initiatives*, JTI) yhteydessä ehdotettuun järjestelmään ja puoltaa sen pikaista täytäntöönpanoa ja laajaa soveltamista ⁽¹⁾. Komitea on ilmaissut kannattavansa näiden aloitteiden laajentamista muilla aloilla, sillä paitsi että niissä määritetään julkiset/yksityiset kumppanuudet ja resurssien tasapuolinen jako heti alusta pitäen, korkeakouluille, julkisille ja yksityisille tutkimuskeskuksille ja tieteellisille edustuselimmille tarjotaan myös mahdollisuutta osallistua näihin hankkeisiin.

4.5 Tässä vaiheessa ETSK haluaa toistaa aiemmassa lausunnossa (asiakokonaisuus INT/335) esittämänsä kiireellisen kehotuksen, joka koskee välinettä, jonka avulla koordinoidaan ja vakiinnutetaan korkeakoulujen ja yritysten välisiä suhteita ja jonka Euroopan innovaatio- ja teknologiainstituutti (EIT) on jo määritellyt. Komitean mielestä on pikaisesti varmistettava tämän instituutin täydellinen toimivuus takaamalla tarvittavien varojen ja henkilöresurssien saatavuus.

4.6 ETSK katsoo, että edellä mainittu yhteisön koordinoititehtävä teknologian alalla korkeakoulujen ja elinkeinoelämän aidon yhteistyön ja vuorovaikutuksen avulla on keskeisen tärkeä seikka. Se on ratkaiseva tekijä EU:n teollisuuden kilpailukyvyyn kannalta merkityksellisten innovatiivisten tuotteiden ja prosessien kehittämisessä.

5. Innovointia tukevan tutkimuksen ja kehityksen tehokkaan käytön esteet

5.1 Tarkemman kuvan saamiseksi Euroopan nykyisestä asemasta innovoinnin saralla on analysoitava innovoinnin edistämisen nykyisiä esteitä.

5.2 ETSK määrittää lukuisia tällaisia esteitä. Perinteisesti ilmaisten niitä voidaan kuvata seuraavasti:

- Oppilaitokset eivät aktiivisesti kannusta nuoria tutkimusalalle.

(1) EUVL C 204, 9.8.2008, s. 19; EUVL C 44, 16.2.2008, s. 11; EUVL C 44, 16.2.2008, s. 15; EUVL C 44, 16.2.2008, s. 19; EUVL C 44, 16.2.2008, s. 22.

- Nuorten tutkijoiden olosuhteet ovat masentavat verrattuna heidän kollegoihinsa muissa maissa, kuten Yhdysvalloissa, ja myös verrattuna muihin ammatteihin. Tämä vaikuttaa tuntuvana pelotteena, ehkäisten kyvykkäitä nuoria hakeutumasta tutkijan uralle.
- Tutkimuslaitokset eivät tunne elinkeinoelämän taloudellisia vaatimuksia.
- Elinkeinoelämä ei välttämättä hyödynnä tutkimuslaitosten yksilöimiä innovointimahdollisuuksia.

5.3 Kun asiaa tarkastellaan tarkemmin, ETSK havaitsee seuraavat lisäesteet:

- Eurooppalainen kulttuuri, eurooppalaiset koulut mukaan luettuina, ei kannusta ja valmenna riittävällä tavalla yrittäjyyteen; näin ollen nuorten yrittäjien saama tuki on mitättömän vähäistä, ja toimintaansa aloittavien korkean teknologian yritysten ennakoedellytykset ja mahdollisuudet selvitä ensimmäisten 5 vuoden yli ovat häviävän pienet. Kannustimia ei siis ole riittävästi.
- Akateeminen kulttuuri ei ehkä edistä kilpailukykyä tukevaa tutkimusta.
- Elinkeinoelämän kulttuuri ei ehkä edistä muutoksen ja uusien mahdollisuuksien aktiivista etsintää.
- Eräät EU:n jäsenvaltioista, eritoten unioniin viimeksi liittyneistä 12 valtiosta, osallistuvat innovaatiota koskeviin ohjelmiin sekä tutkimus- ja kehittämisalan toimintaan vähemmän aktiivisesti.

6. Ammatillinen koulutus innovoinnin ja kilpailukyvyä olennaisena tekijänä

6.1 Erittäin ammattitaitoisen henkilöstön ja korkeimpia kansainvälisiä standardeja vastaavien koulutusmahdollisuuksien saatavuus on perusedellytys, jotta yhteisön tasolla määriteltäviä ohjelmia ja painopisteitä voidaan muuttaa vahvaksi kilpailukyvyksi.

6.2 Inhimillinen pääoma on selkeästi tutkimuksen ja kehityksen tärkein resurssi. Heti alusta lähtien Euroopan unioni on myöntänyt tarpeen sisällyttää koulutus ja kulttuuri Euroopan yhdentymisprosessiin. Rooman sopimuksen 127 artiklassa (EY:n perustamissopimuksen 150 artiklassa) määrätään, että "yhteisö toteuttaa ammatillista koulutusta koskevaa politiikkaa, joka tukee ja täydentää jäsenvaltioiden toimia, pitäen täysin arvossa jäsenvaltioiden vastuuta ammatillisen koulutuksen sisällöstä ja järjestämisestä".

6.3 Ennen 1980-lukua ammatillisen koulutuksen alalla oli paljon aiejulistuksia, mutta vähän käytännön toimia. Tämä suuntaus kääntyi, kun perustettiin Euroopan koulutusalan tietoverkko Eurydice, jonka tehtävänä oli koulutusjärjestelmiä ja -politiikkoja koskevien tietojen kerääminen, seuranta ja levittäminen. Vuonna 1985 määritettiin koulutuspolitiikan oikeusperusta, jossa

ammatillisen koulutuksen käsitettä tulkittiin laajasti, jotta se kattaisi kaikki ammattiin valmistautumiseen liittyvät opetusmuodot, korkea-asteen koulutus mukaan luettuna.

6.4 Kyseisestä ajankohdasta lähtien koulutusta alettiin pitää painopistealueena yhteisön politiikoissa, ja se näkyi ensimmäisissä yhteisöohjelmissä (COMETT, ERASMUS, LINGUA korkeakoulutusta varten ja PETRA, EUROTECNET ja FORCE ammattikoulutusta varten).

6.5 ERASMUS on esimerkki siitä, miten ohjelmat vaikuttavat koulutuksen asemaan yhteisön tasolla. Eräiden jäsenvaltioiden aluksi asettamista esteistä huolimatta ERASMUS on yli 20 vuoden aikana mahdollistanut sen, että lähes 1 500 000 nuorta ja 250 000 opettajaa on voinut opiskella tai opettaa tietyn ajanjakson muun kuin oman kotimaansa yliopistossa, ja tällä on ollut myönteinen vaikutus Euroopan yhdentymisprosessin viemiseen eteenpäin.

6.6 Kaikentasoista koulutusta (peruskoulun ala-asteesta aina yliopistoon) koskevien lukuisten ehdotusten jälkeen Eurooppa-neuvosto asetti Lissabonin strategian puitteissa Euroopan unionin strategiseksi tavoitteeksi tehdä Euroopan unionista "maailman kilpailukykyisin ja dynaamisin tietoon perustuva talous". Vuonna 2002 Barcelonassa kokoontunut Eurooppa-neuvosto toisti tämän tärkeän päämäärän ja asetti tavoitteekseen tehdä eurooppalaisista koulutusjärjestelmistä "maailmanlaajuisia esimerkkejä vuoteen 2010 mennessä".

6.7 ETSK ymmärtää, että ainoastaan hyvin lahjakkaat nuoret voivat hakeutua tutkijan uralle, ja näin ollen kyseinen ura tulisi tehdä houkuttelevaksi tämänkaltaisille ihmisille. Tutkijat, yliopistot ja yhteiskunta yleensä ovat investoineet erityisosaamisen hankintaan ja kehittämiseen. Siksi on oleellista, että politiikalla ei pelkästään maksimoida kyseistä investointia vaan myös varmistetaan, että investointi ei ole turha. Lisäksi tutkimuslaitosten rahoitusta on välttämättä suunniteltava pitkälle aikavälille. Kyseisiä kannusteita on käsitelty jo aikaisemmassa ETSK:n lausunnossa ⁽²⁾.

7. Pienten ja keskisuurten yritysten kannalta:

7.1 Pienten ja keskisuurten yritysten kohdalla on lisäesteitä, ja ETSK katsoo, että suurin este on se, ettei pk-yrityksillä ole tarpeeksi resursseja investoida tutkimukseen ja hyödyntääkseen innovatiivisia ajatuksia ja tutkimusmahdollisuuksia. Erityyppisiä mahdollisuuksia on olemassa, mutta tiedon ja mahdollisuuksien runsaus on itsessään lisäeste, sillä se on vieraannuttava tekijä.

7.2 ETSK toistaa kuitenkin käsityksensä, että on tärkeää luoda suotuisat edellytykset pk-yritysten suoralle osallistumiselle EU:n tutkimus- ja innovaatioaloitteisiin, kuten seitsemännen puiteohjelman "Valmiudet"-erityisohjelmaan kuuluvien merkittävien toimienpitemien yhteydessä on määrä menetellä. Se on tärkeää, kun otetaan huomioon pk-yritysten suuri lukumäärä ja niiden merkitys työpaikkojen luojina.

(2) EUVL C 110, 30.4.2004, s. 3.

7.3 Pk-yritysten osallistumista vaikeuttaa monissa tapauksissa se, etteivät sovellettavat menettelytavat ole oikeassa suhteessa niiden kokoon. Se on tekijä, joka yhdessä käynnistysvaiheeseen tarvittavan riskipääoman kanssa on tärkein syy niiden osallistumisvaikeuksiin. Suurilla yrityksillä on käytössään asianmukaiset organisaatorakenteelliset valmiudet ja ohjelmarahoitus-hakemusten tekemiseen tarvittavat tiedot, kun taas pienyritykset – vastassaan hakemusten jättämiseen, sopimusten laatimiseen ja hallinnollisiin jatkotoimiin liittyvä ylenmääräinen byrokratia – päättävät monesti jättää hakemuksen tekemättä.

7.4 Kaikki edellä mainitut tekijät vaikeuttavat sen strategisen tavoitteen saavuttamista, joka on asetettu kaikissa pk-yritysten osallisuutta käsittelevissä ETSK:n lausunnoissa, huolimatta niiden valtavasta innovaatiopotentialista. ETSK toistaa jälleen kerran vaatimuksensa pk-yritysten osallistumista koskevien sääntöjen yksinkertaistamisesta. Niiden luovuuspotentiaali on merkittävä ja ne ovat perustavia tekijöitä, koska ne ovat lähellä kansalaisyhteiskunnasta lähtöisin olevia odotuksia ja uusien tuotteiden kysyntää.

8. Lisähuomioita

8.1 Jos hyväksymme kaikilta osin, että sitoutuminen tutkimukseen ja innovointiin on olennainen osa kaikkia nykyaikaisia talouksia, emme voi unohtaa, että koko prosessin on perustuttava täysin ympäristöystävälliseen tuotantoon, arvomaailmamme tinkimättömään suojeluun ja Euroopan sosiaalisen mallin vahvaan puolustamiseen.

8.2 Jotta tutkimukseen ja innovointiin perustuva uusi politiikka toteutuisi ja jotta eurooppalainen järjestelmä voi saada takaisin kilpailukykynsä muihin kehittyneisiin talouksiin ja nouseviin talouksiin nähden, meidän on sitouduttava strategisesti ja lisättävä huomattavasti taloudellisia ja henkilöresursseja ja siten autettava Eurooppaa saavuttamaan maailmanlaajuisesti tieteellisen huippuosaamisen korkean tason.

8.3 ETSK painottaa myös, että oppilaitosten – peruskoulun alasteesta aina yliopistoon – koko lukuvuoden aikana antama ammatillinen koulutus on todellakin innovoinnin ja kilpailukykyyn perusedellytys. Kyseiset laitokset voivat houkuttaa nuoria tieteelliselle uralle ja siten varmistaa henkilöstön korkea ammattitaito ja motivaatio, jotka perustuvat korkeimpien kansainvälisten standardien mukaisiin koulutusmahdollisuuksiin.

8.4 Talousasioista vastaava komission jäsen Joaquín Almunia on toimittanut 27 jäsenvaltiolle tietoja keskipitkän aikavälin taloussennusteesta, joka on aiheuttanut paljon huolta. Kyseisen ennusteen mukaan Eurooppa on kohdakkoin syvässä taantumassa, ja BKT supistuu keskimäärin 1,8 prosenttia. Euroalueen maiden osalta ennuste on yhtä huolestuttava niille maille, jotka ovat aina toimineet Euroopan talouden moottoreina, kuten Saksa

(vähennys – 2,3 prosenttia). Rahoituskriisi on vaikuttanut pahasti Irlantiin (vähennys – 5 prosenttia), kuten myös Espanjaan ja Italiaan (– 2 prosenttia) sekä Ranskaan (– 1,8 prosenttia). Ennusteen mukaan Euroopan BKT:n alenemisella on tuhoisat vaikutukset työllisyyteen. Työttömyysaste laskee 8,2 prosenttiin, ja 3,5 miljoonaa työpaikkaa menetetään. Julkisen talouden alijäämä tulee olemaan 12 jäsenvaltiossa 27:stä korkeampi kuin Maastrichtin sopimuksessa raja-arvoksi vahvistettu 3 prosenttia. Irlannissa (11 prosenttia), Espanjassa (6,2 prosenttia) ja Ranskassa (5,4 prosenttia) alijäämäprosentit ovat muita korkeammat.

8.5 Mainitut tiedot viittaavat tammikuun 2009 tilanteeseen mutta ne vaikuttavat jo erkaantuneen nykymallisuuden. Komissaari Almunia on käsitellyt tätä kysymystä jo useissa yhteyksissä, varoittaen hälyttävästi taloustilanteen vaihteesta ja jatkuvasta heikkenemisestä. Hän on ennustanut, että vuoteen 2010 mennessä tullaan menettämään 6 miljoonaa työpaikkaa. ETSK:ssa pitämässään puheessa komissaari Almunia totesi, että viimeisimmistä tiedoista voi päätellä, että tammikuun taloussennustetta on korjattava alaspäin.

8.6 Voidaksemme mitata olemassa olevaa kuilua ja etäisyyttä tavoitteesta, jonka saavuttaminen tarvitaan talouden elpymiseen yhteisön tasolla, riittää kun vertaamme Euroopassa ja Yhdysvalloissa tehtyjä investointeja. Yhdysvallat on jatkuvasti investoinut 3 prosenttia BKT:sta tutkimukseen, kun taas Euroopan unioni investoi alle 2 prosenttia, ja tietyt jäsenvaltiot ovat yhä Lissabonin strategiassa vahvistetun 3 prosentin tavoitteen alapuolella. Tämänhetkisessä taantumassa jopa tämä tavoite näyttää määrällisesti täysin riittämättömältä.

8.7 Tämä synkkä skenaario paljastaa selvästi, miten paljon Eurooppa on jäänyt jälkeen ja miten runsaasti toimenpiteitä tarvitaan riittävän korkean kilpailukykyyn tason saavuttamiseksi kansainvälisissä elinkeinoelämän näkymissä, jotka vaihtuvat nopeasti lähinnä nousevien talouksien vaikutuksesta.

8.8 Euroopan pitäisi näin kyetä hyödyntämään osaamiseen (tutkimukseen ja kehitykseen, yleissivistävään ja ammatilliseen koulutukseen) tehtyjen investointien ja teollistuneiden talouksien kasvun myönteisiä tuloksia kilpailukykyyn hyväksi ja jatkaa päätäväisesti kyseisellä etenemisuralla.

8.9 Raportit osoittavat, että yritykset saavat enemmän tuloksia tutkimustoiminnastaan, jos ne tekevät yhteistyötä työntekijöidensä kanssa, kehittävät näiden osaamista ja organisoivat työpaikat siten että henkilöstön ideat voivat kehittyä ja muuttua yrityksen todelliseksi toimintalinjoiksi.

8.10 Työntekijälähtöinen innovointi on parantanut yritysten asemaa, säästänyt niiltä paljon rahaa ja parantanut niiden kilpailukykyä. Ajatusmallia on tuettava, ja se voi olla käyttökelpoinen kun kannustamme ”work smarter, not harder” -ajatteluun.

Bryssel 14. toukokuuta 2009

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Mario SEPI